

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne i Dziedziczenie](#) > [Uprowadzenie Dziecka Przez Jednego Z Rodziców](#) [Rozpatrywanie Spraw o Powrót Dziecka Przez Sądy](#) > Poland

Rozpatrywanie spraw o powrót dziecka przez sądy

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Koncentracja właściwości

1.1 Jaki organ jest właściwy do rozpoznawania wniosków o powrót dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. lub art. 22 rozporządzenia Bruksela II ter („wnioski o powrót dziecka”)?

I Instancja

Sąd Okręgowy w Białymstoku

Sąd Okręgowy w Gdańsku

Sąd Okręgowy w Katowicach

Sąd Okręgowy w Krakowie

Sąd Okręgowy w Lublinie

Sąd Okręgowy w Łodzi

Sąd Okręgowy w Poznaniu

Sąd Okręgowy w Rzeszowie

Sąd Okręgowy w Szczecinie

Sąd Okręgowy w Warszawie

Sąd Okręgowy we Wrocławiu

II Instancja

Sąd Apelacyjny w Warszawie

1.2 Czy właściwość do rozpoznawania wniosków o powrót dziecka jest ograniczona do sądów szczególnych? – Jeżeli tak, to do jakich? Ilu sędziów w sądzie szczególnym wykonuje tę właściwość? – Jeżeli nie, to czy sędziowie orzekający w sprawach o powrót dziecka są w nich wyspecjalizowani?

tak, patrz pkt. 1.1.

Ilu sędziów w sądzie szczególnym wykonuje tę właściwość? – Jeżeli nie, to czy sędziowie orzekający w sprawach o powrót dziecka są w nich wyspecjalizowani?

Sąd Okręgowy w Białymstoku – cały wydział

Sąd Okręgowy w Gdańsku - 2 osoby

Sąd Okręgowy w Katowicach 4 osoby

Sąd Okręgowy w Krakowie - 3 osoby

Sąd Okręgowy w Lublinie - 1 osoba

Sąd Okręgowy w Łodzi - 1 osoba

Sąd Okręgowy w Poznaniu - cały wydział

Sąd Okręgowy w Rzeszowie – 2 osoby (lub 1)

Sąd Okręgowy w Szczecinie – 1 osoba

Sąd Okręgowy w Warszawie – cały wydział

Sąd Okręgowy we Wrocławiu – cały wydział

Nie ma szkoleń przeznaczonych wyłącznie dla tej grupy sędziów.

1.3 Jaką metodą przydziela się wnioski o powrót dziecka poszczególnym sędziom?

Losowanie (System Losowego Przydziału Spraw)

1.4 Jakie specjalistyczne szkolenia oferuje się wyspecjalizowanym sędziom? W szczególności czy mają oni możliwość uczestniczenia w wielonarodowych konferencjach poświęconych międzynarodowemu prawu rodzinnemu? Czy w Państwa jurysdykcji odbywają się regularne konferencje, na które zapraszani są wszyscy sędziowie rozpatrujący wnioski o powrót dziecka?

Nie ma praktyki przeprowadzania konferencji tylko dla sędziów orzekających w sprawach o powrót dziecka. Szkolenia odbywają się w ramach szkoleń prowadzonych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.

2 Praktyka i procedura składania do sądu pierwszej instancji wniosków o powrót dziecka

2.1 Czy w przypadku wniosków o powrót dziecka obowiązują specjalne zasady postępowania i procedury? Jeżeli tak, na czym polegają (zwięzły opis oraz, w stosownych przypadkach, link)?

W przypadku uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka należy niezwłocznie złożyć wniosek.

Niezmienne istotne jest dochowanie wskazanego przez konwencję haską rocznego terminu na złożenie wniosku od chwili, gdy doszło do uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka.

Według polskiej procedury wniosek może podpisać: wnioskodawca osobiście albo ustanowiony przez niego pełnomocnik, gdy równocześnie dołączone jest pełnomocnictwo do występowania w tym postępowaniu.

Wniosek o nakazanie powrotu dziecka można złożyć:

- za pośrednictwem polskiego organu centralnego. Wypełniony dokument należy podpisać i przesłać pocztą na poniższy adres:

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich

Wydział Międzynarodowych Postępowań Rodzinnych

Aleje Ujazdowskie 11

00-950 Warszawa

- lub za pośrednictwem zagranicznego organu centralnego;
- lub bezpośrednio do sądu miejsca uprowadzenia dziecka. W Polsce sprawami uprowadzeń zajmują się wybrane sądy okręgowe. Wykaz sądów właściwych do rozpoznania sprawy znajduje się na stronie: <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/mapa-sadow-specjalistycznych>

Informacja dotycząca przygotowania wniosków dostępna jest na stronie:

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/informacja-dotyczaca-przygotowania-wnioskow-na-podstawie-konwencji-dotyczacej-cywilnych-aspektow-uprowadzenia-dziecka-za-granice-sporzadzona-w-hadze-dnia-25-pazdziernika-1980-r>

W sprawach tych obowiązkowe jest zastępstwo procesowe. Należy ustanowić pełnomocnika do sprawy, lub w razie nieustanowienia – wyznaczyć go sąd z urzędu.

2.2 Jakie działania podejmuje się, aby wydać orzeczenie nie później niż w terminie sześciu tygodni, zgodnie z art. 24 ust. 2 rozporządzenia Bruksela II ter?

- wyznaczenie niezwłocznie terminu rozprawy;
- przeprowadzenie czynności w trybie wideokonferencji (możliwość przesłuchania stron online);
- konsolidacja czynności;
- bieżąca współpraca z zagranicznym organem centralnym i sądem.

2.3 W przypadku skorzystania z mediacji, jakie kroki podejmuje się w celu zapewnienia, aby skierowanie do mediacji nie wiązało się z ryzykiem przekroczenia terminu sześciu tygodni? W jaki sposób sąd bada, czy należy zapewnić kontakt zgodnie z art. 27 ust. 2 rozporządzenia Bruksela II ter? Czy badanie takie przeprowadza się wyłącznie na wniosek jednej ze stron czy także z urzędu?

- organ centralny informuje strony o możliwości skorzystania z mediacji
- mediację może również zaproponować sąd
- co do zasady mediacja w sprawie haskiej powinna odbyć się w krótkim terminie,
- zgodnie z art. 183¹⁰ § 1 kpc:

„Kierując strony do mediacji, sąd wyznacza czas jej trwania na okres do trzech miesięcy. Na zgodny wniosek stron lub z innych ważnych powodów termin na przeprowadzenie mediacji może zostać przedłużony, jeżeli będzie to sprzyjać ugodowemu załatwieniu sprawy. Czasu trwania mediacji nie wlicza się do czasu trwania postępowania sądowego.”

W jaki sposób sąd bada, czy należy zapewnić kontakt zgodnie z art. 27 ust. 2 rozporządzenia Bruksela II ter? Czy badanie takie przeprowadza się wyłącznie na wniosek jednej ze stron czy także z urzędu?

- strona (bezpośrednio lub za pośrednictwem organu centralnego) – musi złożyć wniosek do sądu o kontakt (można go złożyć wraz z wnioskiem o powrót, lub później w trakcie postępowania)

2.4 W jaki sposób dziecku zapewnia się możliwość wyrażenia poglądów podczas postępowania w sprawie jego powrotu? Przed kim i na jakim etapie postępowania dziecko może wyrazić swoje poglądy w tej sprawie?

W myśl przepisów Kodeksu postępowania cywilnego sąd w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenia. Wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych, w odpowiednio przystosowanym pomieszczeniu, i powinno mieć miejsce tylko raz w toku postępowania, chyba że dobro dziecka wymaga ponownego przeprowadzenia tej czynności lub potrzebę ponownego wysłuchania zgłasza dziecko. Jeżeli sąd odstąpił od wysłuchania dziecka, najpóźniej przed zakończeniem postępowania, wskazuje w protokole posiedzenia lub rozprawy, z jakich przyczyn czynność ta nie została przeprowadzona. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości zawiera dalsze doprecyzowanie warunków i przebiegu wysłuchania dziecka.

Instytucja reprezentanta dziecka (art. 99 i następne Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) zasadniczo nie znajduje zastosowania w procedurze w sprawie powrotu.

2.5 Czy liczba rozpraw sądowych w sprawie dotyczącej wniosku o powrót dziecka zależy od uznania sądu czy też krajowy system prawny określa minimalną lub maksymalną liczbę rozpraw (a jeżeli tak – jaka to liczba)?

Tak, liczba ta zależy od decyzji sądu, w zależności od skomplikowania sprawy. Nie ma limitu rozpraw.

2.6 Czy na rozprawie przeprowadza się dowody z przesłuchań? Jeżeli tak, to czy dopuszcza się uwagi ustne jako uzupełnienie stanowisk przedłożonych na piśmie?

Sąd prowadzi rozprawę zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, zatem może przyjąć wniosek dowodowy, w tym o przesłuchanie świadków (sąd zawsze wysłuchuje strony); dopuszczalne są również uwagi ustne, tak zwane oświadczenia stron (już nie świadków) do protokołu.

2.7 Czy wnioskodawca jest zobowiązany stawić się na rozprawie? Czy istnieją konsekwencje proceduralne, jeżeli tego nie uczyni?

Sąd może zobowiązać wnioskodawcę do stawienia się na rozprawie w sądzie., Może też jednak przeprowadzić przesłuchanie w formie online, czyli wówczas nie musi on przyjść do budynku sądu.

2.8 Czy sądy są wyposażone w urządzenia wideokonferencyjne umożliwiające zdalny udział w rozprawie? Jakie są ramy prawne korzystania z wideokonferencji podczas rozprawy? Czy obowiązują szczególne ramy prawne dotyczące rozpraw w postępowaniu w sprawie powrotu dziecka?

Tak, sądy mają takie wyposażenie, a sale są dobrze przygotowane.

Jakie są ramy prawne korzystania z wideokonferencji podczas rozprawy? Czy obowiązują szczególne ramy prawne dotyczące rozpraw w postępowaniu w sprawie powrotu dziecka?

Podstawą prawną w przypadku wszystkich spraw nagrywanych stanowi art. 151 § 2 kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym:

Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne), jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie wzgląd na charakter czynności, które mają być dokonane na posiedzeniu, a przeprowadzenie posiedzenia zdalnego zagwarantuje pełną ochronę praw procesowych stron i prawidłowy tok postępowania. W takim przypadku na sali sądowej przebywają sąd i protokolant, a pozostałe osoby uczestniczące w posiedzeniu nie muszą przebywać w budynku sądu prowadzącego postępowanie. Zapis obrazu i dźwięku z czynności procesowych odbywających się na sali sądowej przekazuje się do miejsca przebywania tych uczestników posiedzenia, którzy zgłosili zamiar zdalnego udziału w posiedzeniu sądu, oraz z miejsca przebywania tych uczestników posiedzenia do budynku sądu prowadzącego postępowanie.

2.9 Jaki rodzaj środków, w tym środków tymczasowych lub zabezpieczających, można zastosować w celu zapewnienia bezpiecznego powrotu dziecka?

Sąd w celu zapewnienia bezpiecznego powrotu dziecka może stosować odpowiednie środki zgodnie z przepisami kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

3 Środki odwoławcze

3.1 Czy istnieje środek odwoławczy od orzeczenia sądu pierwszej instancji?

Tak, II instancja - Sąd Apelacyjny w Warszawie .

3.2 Jeżeli istnieje prawo do odwołania, czy ma ono charakter bezwzględny czy wymaga uzyskania zezwolenia na jego wniesienie? Czy odwołanie ogranicza się wyłącznie do kwestii prawnych?

Strony mają prawo wnieść środek zaskarżenia w terminie 14 dni od otrzymania postanowienia z uzasadnieniem, nie ogranicza się ono wyłącznie do kwestii prawnych (można również zaskarżyć ustalenia faktyczne).

3.3 Czy w przypadku wniesienia środka odwoławczego wykonanie orzeczenia o powrocie zostaje automatycznie zawieszone czy mimo to jest realizowane?

W przypadku złożenia środka odwoławczego nie można wykonać orzeczenia, gdyż jest nieprawomocne, a tylko prawomocne orzeczenie podlega wykonaniu. Sąd jednak zgodnie z Rozporządzeniem Bruksela II ter mógłby orzec o natychmiastowym wykonaniu orzeczenia, ale wymagałoby to odrębnej decyzji sądu (np. w postanowieniu o nakazaniu powrotu).

3.4 Czy możliwe jest powtórne odwołanie? Jeżeli tak, czy wymaga uzyskania zezwolenia na jego wniesienie?

W sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką prowadzonych na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. przysługuje skarga kasacyjna, którą mogą wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Dziecka lub Rzecznik Praw Obywatelskich w terminie czterech miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia.

Ponadto, w każdej sprawie, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile:

- 1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub
 - 2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub
 - 3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego
- a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Skarga nadzwyczajna może być wniesiona przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka. Wnosi się ją w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona skarga kasacyjna - w terminie roku od dnia ich rozpoznania.

Nie jest wymagane uzyskanie dodatkowego zezwolenia na wniesienie tych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

3.5 Jakie doświadczenie i jaką wiedzę specjalistyczną mają sędziowie sądów odwoławczych?

Są to sędziowie z długoletnim stażem i doświadczeniem zawodowym. Natomiast nie wszyscy są oni przeszkoleni ze stosowania Konwencji haskiej. Wiadomości czerpią z własnej praktyki i edukacji.

3.6 Jaki jest termin na rozpatrzenie odwołania oraz, w stosownych przypadkach, powtórnego odwołania? Jeżeli odwołania te rozpatruje się w trybie przyspieszonym, czy jego zastosowanie wynika z ustawy, regulaminu sądu czy praktyki?

Zgodnie z Kodeksem postępowania cywilnego, termin instrukcyjny dla rozpoznania odwołania wynosi, podobnie jak dla rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, 6 tygodni.

Natomiast nie ma ograniczenia dla czasu między przekazaniem apelacji przez sąd pierwszej instancji do sądu drugiej instancji (tzw. postępowanie międzyinstancyjne).

3.7 Zgodnie z art. 24 ust. 3 rozporządzenia Bruksela II ter, jakie kroki proceduralne należy podjąć, aby sześciotygodniowy termin na rozpatrzenie odwołania przez sąd wyższej instancji rozpoczął bieg?

Należy przekazać akta sądu okręgowego (I instancja) wraz z apelacją do sądu apelacyjnego (II instancja). Od tego momentu biegnie termin 6 tygodni na rozpoznanie sprawy. Jednakże jest to termin trudny do zachowania, ponieważ sprawa musi zostać najpierw przydzielona właściwemu sędziemu, a następnie sędzia wyznaczy termin rozprawy.

4 Wykonanie orzeczenia sądu o powrocie

4.1 Jaki organ jest właściwy do wykonywania orzeczeń o powrocie?

Zgodnie ze stanowiskiem organu centralnego właściwym do wykonania orzeczeń o powrocie jest sąd okręgowy, który wydał orzeczenie w I instancji (bez względu czy nakazujący powrót czy oddalający, a następnie zmieniony przez sąd II instancji). Stanowisko krajowe w tej materii jest jednak niejednolite z uwagi na rozbieżności w procedowaniu przez poszczególne sądy okręgowe.

4.2 Czy orzeczenia o powrocie są tymczasowo wykonalne? Jeżeli tak, czy sąd orzeka o tym z urzędu czy wnioskodawca musi o to wystąpić? W jaki sposób zaskarżenie orzeczenia o powrocie wpływa na jego tymczasową wykonalność?

Orzeczenie o powrocie może być tymczasowo wykonalne, o ile sąd tak postanowi. Pomimo to, jeśli nie dojdzie do dobrowolnego wydania dziecka, wnioskodawca będzie musiał wystąpić z wnioskiem do właściwego sądu celem przymusowego odebrania dziecka.

W przypadku wykonania orzeczenia z tymczasową wykonalnością zanim środek zaskarżenia zostanie rozpoznany, rozpoznanie tego środka mogłoby być niecelowe i skutkowałoby umorzeniem postępowania odwoławczego z uwagi na brak przedmiotu zaskarżenia.

4.3 Jaka jest procedura wykonywania orzeczeń o powrocie? Czy istnieją środki prawne (na przykład karne), które mogą pomóc w zapewnieniu wykonania tych orzeczeń?

Wykonywanie orzeczeń o powrocie wymaga złożenia wniosku o przymusowe odebranie dziecka w przypadku braku dobrowolności jego wykonania. Następnie sąd zleci przymusowe odebranie dziecka kuratorowi, który przyprowadzi takie odebranie w odpowiedni sposób na wniosek uprawnionego.

W celu prawidłowego i skutecznego odebrania dziecka Ministerstwo przygotowało odpowiednie wytyczne dla kuratorów:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/nowe-wytyczne-dotyczace-przymusowego-odbierania-dzieci-priorytetem-bezpieczenstwo-i-ochrona-praw-dzieci>

4.4 Jak wygląda procedura wnioskowania o zawieszenie i odmowę wykonania orzeczenia o powrocie?

Wnioski o zawieszenie lub odmowę wykonania strona zobowiązana (uprowadzająca) może złożyć przed sąd, który prowadzi postępowanie w przedmiocie przymusowego odebrania dziecka. Pozostanie to do oceny i decyzji

sądu.

5 Wykonanie orzeczenia uprzywilejowanego wydanego przez sąd zagraniczny

5.1 Jaki organ odpowiada w tym państwie za wykonanie zagranicznego orzeczenia mającego pierwszeństwo zastosowania, tj. orzeczenia o powrocie, o którym mowa w art. 11 ust. 8 rozporządzenia Bruksela II bis, lub zagranicznego orzeczenia uprzywilejowanego przewidującego powrót dziecka na podstawie art. 29 ust. 6 rozporządzenia Bruksela II ter po odmowie zarządzenia powrotu dziecka na podstawie art. 13 akapit pierwszy lit. b) lub art. 13 akapit drugi konwencji haskiej z 1980 r.?

Wykonanie zagranicznego orzeczenia wskazanego powyżej odbywa się przed sądem rejonowym miejsca zwykłego pobytu dziecka (tzw. sądem opiekuńczym).

6 Sędzia łącznikowy

6.1 Czy jurysdykcja krajowa oficjalnie lub nieoficjalnie wyznaczyła wyspecjalizowanego sędziego na swojego przedstawiciela w Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych (EJN-civil) lub Międzynarodowej Haskiej Sieci Sędziów (IHNJ)?

Polska wyznaczyła 1 sędziego łącznikowego (IHNJ).

6.2 Jeżeli tak, czy wyznaczony sędzia jest sędzią czynnym? Czy nominacja była oficjalna czy nieoficjalna?

Sędzia jest czynnym sędzią rodzinnym. Oficjalne wyznaczenie przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

■ Ostatnia aktualizacja: 04/08/2026

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.